

GLASNIK

AUSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4—
pololetna . . . K 2—
četrletna . . . K 1—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 6.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1917.

Leto X.

Veliko detektivsko komedijo »Dick Karter« bo predstavljal »Kino Central« v soboto 10. februarja ob 1/2 6., 7. in 1/2 9. uri zvečer, v nedeljo 11. februarja ob 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri zvečer ter v ponedeljek ob 1/2 6., 7. in 1/2 9. uri zvečer. Poleg tega je na sporedu izvrstna veseloigra »Sheven proti Festenbergu«.

Predstave za otroke z novimi krasnimi pravljicami in komičnimi slikami priredi »Kino Central« v soboto 10. februarja ob 4. uri popoldne, v nedeljo 11. februarja ob 1/2 11. uri dopoldne in ob 2. uri popoldne. Tudi za odrasle so te predstave velezanimive.

Ljubljana, 5. svečana 1917.

Osrednji velesili sta ponudili roko sprave svojim sovražnikom. Ti so jo surovo odklonili. Tudi predsednik Združenih držav Wilson je prišel in se naravnost ponujal za posredovalca med vojskujočimi se sosedmi, a dosegel ni ničesar. Angleži, ki jim je bila sreča prejšnja stoletja mila, ki bahajo, da je njih vztrajni državnik Pitt premagal Napoleona I., ne marajo miru. Z lakoto nas hočejo prisiliti, da bi sprejeli, kar oni zahtevajo od nas: popolen razdor srednjeevropskih držav. Angleži igrajo igro, pri kateri jim gre za ves njih ugled. To že skoraj znajo, da bo njih zaveznik Japonec zavladal skrajnemu Vzhodu; vzhodni Aziji. Mogoče tudi slutijo, da bo klic »Azijo Azijcem« uresničila sedanja vojska. Japoncem bi že zdaj cela Evropa bila komaj kos. Gre jim za ves njih ugled na svetu, če bi bili premagani.

Na drugi strani pa tudi srednjeevropskim državam ne more biti končno vseeno, da bi kar uklonili svoj tilnik pod angleški jarem, ko sta na bojiščih zmagali. Ampak vojska bi se lahko vlekla še leta in leta brez konca in kraja, če se položaj odločno ne zasuče.

Mi živimo takorekoč — v veliki oblegani trdnjavi. Dasi nas obdajajo morja, nam jih je le Anglež zaprl. In An-

glež končno dobiva po morju živež, vojake, strelivo; mi smo pa navezani le nase. Držali se Angleži niso določil mednarodnega prava in so preprečili tudi uvoz živil čez morje v naše kraje.

Veda nam je nudila strašno orožje: podmorski čoln. V popolni meri se pa tega strašnega orožja nismo posluževali. Ozirali smo se na Ameriko, ki je uporabo tega orožja obsojala.

V Nemčiji so se ravno zaradi uporabe podmorskih čolnov dolgo časa prerekali. Veliki nemški admiral Tirpitz je celo odstopil, ker ni obveljala njegova, da bi podmorski čolni potapljali vse ladje, ki vozijo v sovražne nam države, dovažajoč jim vse, kar potrebujejo.

Boj duhov v Nemčiji za in proti nemejnemu uporabi podmorskih čolnov se je bil z vso silo in z vso strastjo. Zdaj se je odločil. Avstrija in Nemčija sta naznanili vsem nevtralnim državam, **da bodo nastopile s 1. februarjem v morjih okoli Velike Britanije, Francije, Italije in na vzhodnem Sredozemskem morju proti vsem ladjam z vsakim orožjem, ki bi vozile tam.**

To je bil dalekosežen in odločilen korak. Gre za to, če bosta osrednji velesili s podmorskimi čolni tudi vzdrževali to velikansko zaporo na morju, ki loči naše sovražnike lahko popolnoma od ostalega sveta. Ampak to je končno reč, ki je in ki mora ostati tajnost naših generalnih štabov; prav je, da ostane tajno, ker sicer bi naši sovražniki znali, kaj da mi nameravamo.

Umljivo je, da so tiste države, ki niso še zapletene v vojsko, zelo prizadete po zaporu, ki smo jo napovedali našim sovražnikom z namenom, da se bo vojska prej končala. Prva se je oglašila Amerika, ki je prekinila z Nemčijo diplomatske zveze in ki grozi, da bo napovedala vojsko, če bomo potapljali ameriške ladje.

Vojska se bliža odločitvi. Bližamo se miru, dasi se bližamo zdaj morebiti najgroznejšemu oddelku sedanje svetovne žaloigre.

Prehrana in navjše cene.

Nižjeavstrijski kulturni svet se je 26. t. m. pečal z vprašanjem prehrane vsega prebivalstva. Ker so sklepi važni, jih objavljamo, dasi se ne ujemamo v celoti z njimi.

Najvišje cene.

Pred vsem se mora pibiti, da najvišje cene nikjer niso preprečile navjanja cen. Blago je povsod izginilo, kadar so mu določili najvišje cene. Kupce so nato šele pričeli skubsti in odirati. Najvišje cene tičejo pred vsem in skoraj izključno poljedelskih pridelkov. Zelezo, premog, petrolej in izdelki industrije sploh ne poznajo najvišjih cen. Karteli, ki postajajo vedno mogočnejši, skubijo prebivalstvo in državo. Ta zapeljiv zgled se je posnemal tudi pri prehrani. Trgovci v živilskih predmetih tekmujejo v tem, kako bi si ohranili svobodne roke in se izognili najvišjih cen. To se jim tem lažje posreči, ker blago uvedeno z Ogrskega in iz inozemstva ni podvrženo najvišjim cenam. Če so pa že določene nekaterim vrstam blaga najvišje cene, so te višje, kakor avstrijskemu blagu. Trgovci izjavijo, da so kupili blago na Ogrskem ali pa v inozemstvu, pa varajo oblasti.

Žitneprometni zavod.

Opozarjati se mora, da ker niso pametno razdelili in preskrbeli mlinom žita in da so radi razdelitve moke prebivalstvu pritožbe upravičljive. Posebno velja to krompirju, ki naj bi se dobavil naravnost pri kmetih, ker se lahko hitro pokvari. Napačno je, ker se je nakup krompirja naravnost pri kmetu prepovedal. Celo voditelj nemškega prehranjevalnega urada je izjavil, da osredotočenje prometa s krompirjem ni uspelo.

O preskrbi s krmili

se je naglašalo, da po tej centrali določene cene ne odgovarjajo kakovosti blaga. Za 100 kg ovsa n. pr. znaša naj-

višja cena 28 kron, 100 kg ovsenih otrobi pa stane 40 kron, v škodo ne samo kmetu, marveč celemu prebivalstvu.

Cene živini in mesu.

Med rekvizijskimi cenami živini in sedanjimi mesnimi cenami obstaja prevelik razloček; ki ne odgovarja pravemu razmerju. Cene mesu naj se zato znižajo in naj se nadzoruje, da se bodo tudi držale.

Kri razburja med kmetskim prebivalstvom, ker se mirno prenaša velekapitalistična spekulacija, najmanjše podraženje s strani kmeta se pa strogo (!?) kaznuje. V vseh kmetskih stvareh naj bi se dovolil večji vpliv poljedelskim korporacijam in zadrugam, kot dozdaj.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Zakaj primanjkuje tobaka.

Avstrijska posebnost je, da vedno jadikujemo in da se pritožujemo, a strašno se bojimo, da bi s stvarno kritiko iskali nedostatkov tam, kjer tiči njih vzrok. Posebno se to, kaže zdaj kako pomanjkljiva je naša sodba, kakor se razpravlja o pomanjkanju tobaka. Dozdaj se še nihče ni dovolj potrudil, mislimo velike časopise izvedeti, kje da dobiva naša tobačna režija tobak in zakaj so v Nemčiji s tobakom bolj preskrbljeni kot pri nas.

Če se vglobimo v suho statistiko, bi lahko na to vprašanje temljito odgovorili. V Nemčiji se zelo intenzivno pečajo s pridelovanjem tobaka. Tudi plačujejo ga boljše, kot pri nas. Tudi ni tistih sitnosti, kot pri nas, kjer je po postavi natančno predpisano, kako naj se tobak prideluje. Kaj se če. Pri nas imamo tobačni monopol; predpisi o tobačnih nasadih so pa že zelo stari. V Nemčiji se tobak ne sadi na tako obsežnem zemljišču kot pri nas. Kljub temu ga pridelajo več. Seveda vpliva pri nas na tobačne nasade tudi vojska; a v Nem-

čiji niso tobačni nasadi po vojski prav nič trpeli. V letu 1912 so v Nemčiji sadili tobak na 15.775 hektarjev; pridelali so ga 388.559 q, v Avstriji in na Ogrskem brez Bosne in Hercegovine so pridelavali tobak na 53.560 ha, pridelali so ga pa le 741.112 q. Te številke nam pokažejo velikanski razloček med obdelano zemljo in pridelkom pri nas in v Nemčiji. Razmerje pa odgovarja le odnošajem v mirnih časih. V vojnem letu 1915 se ne more o kakem avstrijskem pridelku tobaka niti govoriti. Dalmacija je še leta 1915 na 1709 ha pridelala okroglo 12.000 q tobaka, a leta 1915 so ga na 638 ha pridelali le še okroglo 12.000 q. Na južnem Tirolskem, v vzhodni Galiciji in v Bukovini pa sploh l. 1915 niso pridelali radi vojske nič tobaka. O ogrski, odkar traža vojska, statistični podatki niso znani, a lahko se reče, da je tudi na Ogrskem vojska na pridelovanje tobaka zelo vplivala. Primerjajmo kako se plačuje tobak pri nas in v Nemčiji. Kupci so l. 1913 plačali v Nemčiji povprečno 30 mark za q tobaka; na Ogrskem so plačali za q 44 K, v Avstriji pa 50 K. Ceia se dobi, če se povprečno preračuna 10 raznih vrst tobaka. Od takrat se plačuje tobak tako v Nemčiji kakor tudi na Ogrskem višje. V Nemčiji so zvišali leta 1915 nakupno ceno tobaku za okroglo 30 odstotkov, tako da je stal q 80 do 120 mark, na Ogrskem so zvišali cene za okroglo 10 odstotkov, tako da so znašale povprečne cene le 55 kron. Lani šele je ogrska vlada sklenila, da poviša nakupno ceno in sicer 30, 40 do 50 odstotkov z ozirom na pridelano množino tobaka. Te nagrade naj bi kmeta, ki prideluje tobak, vzpodbujale, da bi kolikor mogoče veliko tobaka pridelal. V Avstriji sprejemnih cen še niso povišali, ker se, odkar je vojska, tobaka ni takorekoč pridelavalo. Na južnem Tirolskem, v vzhodni Galiciji in v Bukovini divja vojska, drugod, n. pr. v Dalmaciji, pa delavcev ni. Kjer so pa drugod prej pridelavali tobak, pridelujejo zdaj žito in krompir, ki zdaj več dobička prinašata, kakor ga prinaša slabo plačani tobak. V Nemčiji se toraj pri-

deluje tobak v mnogo ugodnejših razmerah kot pri nas, a zanimalo bo tudi, kakšen tobak se pri nas prideluje. Na južnem Tirolskem so pridelavali večinoma tobak za noslanje, v Dalmaciji srednje fini tobak za svalčice, v Galiciji in v Bukovini pa le navaden tobak, tak ki ga kade v pipah. Na Ogrskem pridelujejo poleg tobaka, ki se puši v pipah le še manjvredni tobak za cigarete. Izvzemši »Inländerce«, izdelavajo pri nas vse smotke iz tobaka, ki ga uvažajo. Boljše kakovosti tobak pridelujejo v Nemčiji, kjer delajo iz njega tudi dobre smotke. Pri izdelovanju smotk je toraj monarhija izključno navezana na uvoz iz inozemstva, medtem ko plačuje Nemčija pridelovalcem tobaka višje cene in dobiva zato tudi doma boljši tobak. Če si vse to predočimo, si bomo čisto drugače predstavljali zakaj manjka tobaka, kot smo si to prejč. Naša tobačna režija dela v neugodnejših razmerah kot Nemčija. Navezana je skoraj popolnoma na uvoz. Ni verjetno, da bi se pridelovanje tobaka pred koncem vojske doma izboljšalo. Marsikaj se bo pa moralo izpremeniti, ko se bo sklenil mir. Uprava tobačnega monopola bo morala gledati na to, da se bo tobak pridelal doma, da bo denar, ki gre z dimom v zrak, ostal res doma.

Kaj pravi naš minister za prehrano. Minister za prehrano gm. Höfer je izjavil, da smo pri kraju z zalogami, ki smo jih omlatili s stroji. Kruha bo treba iskati s podrobnim zbiranjem zalog v malih gospodarstvih. Mraz je otežkočil posebno dovoz krompirja, pa je poskrbljeno, da odvrnemo posledice letošnjega nenavadnega mraza. Nemčija nam je zelo naklonjena in po potrebi bomo vzeli žito v Rumunij. Tudi Ogrska nam je obljubila izdatno pomoč; pomagati pa ji moramo s premogom. Minister misli v bližnjih dneh izdati naredbo o vojnih dajatvah, ki sicer ne pomenja civilne službe, pač pa bo porabil vsa prometna sredstva (vozove itd.). Poskrbel bo za boljšo medsebojno informacijo posameznih kronovin, ljudstvu bo poljudno razložil neštivilne naredbe; za nadomestna živila bo

Skopuh.

H. Conscience.

Tis se je pričel tresti. Kurji pot ga je izpreletaval. Mogel in smel ni verovati svoji skrbi in svojim slutnjam, da bi odprl vrata. Obračal je ključ na vse pretege; prikil se je proti njim. Storil je vse, da jih s hrto dvigne. Vroč pot mu lije po čelu. Sliši se, tako glasno mu utripa srce. A vse zaman: vrata ostanejo zaprta. Ves up je šel po vodi.

Utrujen in izmučen obstane ves uničen pred vrati rekoč: »Strašno! Grozno! Od zunaj zaprt!... Ne Ne! Ni mogoče! Varam se, kdo naj bi mi bil to storil... Kaet: Saj bi le njej škodovalo!... Luč gine! Svetilka ugaša! Poizkusimo še enkrat!«

In zopet je vtikal ključ v ključavnico. Obračal ga je dolgo in s tako silo, da sta ga povsod boleli roki in bili pokriti z mehurji in s krvjo. Napenjal je tudi hrbet, rami in kolena, bolela so ga. Obupni njegovi vzkliki in besede so ta-

korekoč podpirali njegovo delo in njegove napore. A vse zaman, vrata se niso premaknila! Prepričal se je, da so vsi njegovi poizkusi brez uspeha. Šel je za to po stopnicah doli in divjal kakor da bi bil zblaznel po kleti. Nepredorna tema ga je obdajala; njegove oči niso izsledile najmanjšega svitlega bleska; nahajal se je takorekoč v zaprtem grobu.

Ves obupan si je zločinec pullil lase iz glave, bil se je po prsih in po čelu, iz enega kota kleti je divjal v drugi kot. Pobegniti bi bil rad, stokal je, jokal in tulil. In zopet je šel po stopnicah gori in je klical skozi luknjo ključavnice: Kaet- Kaet! In zopet je bil s pestmi po vratih, divjal je iznova po kleti okoli; končno se je zgrudil utrujen in brez moči na kamen pri vhodu.

»Tak je toraj konec!« je mrmral, »konec mojega borenja in stremljenja! V vruga sem se izpremenil, da bi imel zlato; človeka sem umoril, da bi užival

življenje. Zdaj sedim v temni samotni grobnici, kjer me nihče ne more čuti. Na lakoti moram umreti! Strašno! Strašno! — O, če je meni prisodil Bog tako smrt, meni, ki sem nameraval strica Jana z lakoto usmrtiti! — Ha! Umreti po lakoti na kupu zlata! Imeti sredstva, da bi dosegel na zemlji srečo in mogočnost in čast, a le umreti kakor pes in biti vržen v pekel, celo večnost obsojen in proklet; kakor zločinec in le preneumen, da bi mi bil zločin koristil.«

Čez nekaj minut bi bil tam v kleti v tej temi slišal stokanje in ihtenje bolnosti.

Tis je že dolgo časa sedel na kamnu; večkrat se je vstal, a se je vselej vrnil na svoj sedež, ko zagleda, da je skozi ključavnico slabo razsvetljena nasproti ležeča stena.

Zavriskal je in skočil kvišku. Tekel je po stopnicah in zaupljivo ves vesel zaklical: »Kaet, ljuba Kaet, ali ste Vi?«

pa združil vsa kemična preskuševališča. Ne misli vpeljati prisilnih vojnih kuhinj, ker bi se nam moralo res že slabo goditi, če bi kdaj moral misliti na kaj podobnega. V bližnjem času bodo karte za sladkor neznatno skrajšane. Iz posebnega zaklada bodo revne družine dvakrat na mesec dobivale cenejše meso. V istrskih močvirjih bodo posejali riž; skušali bodo dvigniti ribištvo. Rumunsko žito bomo dobili v Avstriji v marcu.

Prodaja perila. Trgovinsko ministrstvo je posestnikom bombaževine in perila dovolilo, da smejo od 2. februarja do 2. marca prodati 5 odstotkov svojih zalog. Izvzeto je blago, za katero obstoji dolžnost ponudbe. Za prodajo veljajo predpisi naredbe z dne 31. avgusta 1916.

Skrčen sladkor. Državni urad za prehrano je z naredbo z dne 4. februarja skrčil množino sladkorja za osebo povprečno za 1 četrt kilograma. Prebivalstvo po mestih in pretžno industrijskih krajih dobi za osebo na mesec 1 kilogram (do sedaj 1 in četrt kilograma), po deželi pa doslej tri četrtine kilograma. Težakom je množina zmanjšana samo za 1 osminko. Do sedaj so dobivali 1 in pol kilograma, z naprej pa 1 in tri osminke kilograma. Skrčenje stopi v veljavo po posameznih deželah s potekom dobe veljavnih sladkornih izkaznic.

Jeza, nezadovoljnost in pobitost so vzroki zagatenja in slabe prebave. Mnogo ljudi trpi na tem, ne da bi pazili na to, mnogi pa so, ki hočejo to zlo odpraviti s črevo dražeci, želodec slabeci odvajili. Njim vsem naj bo opomnjeno, da se dobi izvrstno ne dražeče ter milo odvajilo: Fellerjeve čiste rastlinske rabarbarske kroglice z znamko Elza-kroglice. Njih učinek je gotov in mil in jih lahko jemljejo tudi ženske in otroci. Vedno čujemo o draženju črevesa vsled rabe močno učinkujočih odvajil, radi tega je potrebno opozoriti na mile Fellerjeve Elza-kroglice. Predvojne cene: 6 škatlic tega izbornega sredstva za želodec stane franco samo 4 K 40 vin. Naroča se jih pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 264 (Hrvatska). Tudi Fellerjev bolečina tolažeči rastlinski esenčni fluid z znamko Elza-fluid 12 steklenic samo za 6 K franco se lahko obenem naroči, da se ima to izvrstno domače zdravilo vedno pri rokah, če se pri prepihu ali vlažnosti zbolijo. Na tisoče je prijateljev in naročnikov Elza preparatov. (ev)

Škodljivost bank.

»Reichspost« je pričela objavljati članke, ki se pečajo s škodljivostjo bank.

Poziva strokovnjake, naj glede na to vprašanje povejo, kaj da mislijo.

Iz prvega članka posnemamo nekaj podatkov.

Javnost bo morala z največjo pozornostjo zasledovati delovanje bank. Govori se posebno o zasebnih zelo veliko: njih vojni dobički, pomnožitev njih kapitala, krediti vojnim dobavam, ustvaritev tvornic; a pravzaprav se še premalo o njih razpravlja. Banke se vedno bolj razvijajo v mogočne države v državi: marsikje so postale že močnejše, kakor država. Njih tajne knjige so večjega pomena, kakor politični spomini; zanimala bi bolj njih posvetovanja kakor prisluškovanje političnim klubom.

Banke kupčujejo z denarjem in posredujejo kredit. Na lasten ali pa na tuj račun kupčujejo z vrednostnicami; zbirajo hranilne vloge in posojajo; dajo posojila gospodarskim podjetjem ali pa nalagajo denar v lastnih podjetjih. Deset dunajskih velebank razpolaga danes z glavnico nad 1400 milijonov kron; gospodarijo kot posojevalci, soudeležene so pri industriji do glavnice skoraj deset tisoč milijonov kron. Prave gospodarske velesile so, saj n. pr. ostaja državni proračun skoraj za trikratno vsoto za desetimi dunajskimi bankami.

Kako se upravlja denar? Kako posreduje kredit? Kako se vodijo lastna podjetja bank? Ker gre večinoma za denar države in javnih zastopov, ker gre za prihranke najširših ljudskih plasti, ker gre za organizacijo skoraj

vsega gospodarstva, bi si človek predstavljal, da poslujejo banke tako, da koristijo državi in splošnosti. Nasprotno! Bankam ne gre za koristi skupnosti, marveč le za njih lasten dobiček. Zasleduje pač po zgledu starih Rimljanov, ne pravice po krščanskih načelih.

Geslo novejših bank je: dobiček, le dobiček, četudi na škodo celote. Ne izvajajo zato le poštenih kupcij na borzi, marveč tudi nepošteno. Ne gledajo na to, kadar svetujejo, da bi se kupovali državni ali javni papirji, ki prinašajo sicer nizke obresti, a so varni, marveč nasvetujejo nakup zasebnih papirjev, da, tudi za inozemske papirje se ogrevajo, ker več zaslužijo pri njih.

Število nepoštenih borznih kupcij je nebroj. Banke so glavne sotrudnice na denarnih, živinskih, na žitnih borzah itd. Samo v Evropi tako podraže blago radi lastnega dobička za približno 15 tisoč milijonov kron. Delnice, katerih cene umetno dvignejo, vržejo na trg: ko jim pade cena, jih skrivaj zopet pokupijo, kedar se jim cena zopet dvigne, jih zopet prodajo in delajo tako ogromne dobičke. Celo gospodarstvo se po bankah osredotočuje v rokah nekaterih, ki pojejo gospodarsko smetano.

Ker banke tekmujejo z zasebnimi podjetniki, ki iščejo kredita doma in v inozemstvu, morajo domača država, dežele in občine trpeti neugodne kreditne pogoje. Posebno prejšnje čase so pili kri pri domačih javnih posojilih. Za 30 tisoč milijonov frankov je dobila n. pr. Francija do l. 1896 od bank le 19 tisoč milijonov frankov. Ko so znižali svoj čas ogrske 6% papirje na 4%, so zaslužile banke okroglo 32 milijonov; Rothsild pa še 18 milijonov kron. Kurzi, ki jih banke predpisujejo zadnjih 10 let dr-

»Da, jaz sem!«

»O, pogledjte no, kaj je z vrati tam zunaj; nočejo se odpreti.«

»Seveda se nočejo, saj sem jih sama zaprla z železnim drogom.«

»Kaj? Zakaj?« Kaet, ljuba Kaet, ne šalite se; za božjo voljo, odprite mi!«

»Kaj, ali res to upate?« mu odgovarja glas od zunaj. »Strupeno žival sem ujela v past — zdaj naj ji pa odprem, da bi mene in druge lahko ranila? Izpokorite se, Tis. Bliža se Vaš konec. Bog in revna beračica sta Vas končno dobila!«

Tis je pregledal namene žene, ki jo je tako sovražil. Tresel se je strahu. Z glasom, ki se mu je tresel, je zaklical: je!«

»Ne maram ukradenega blaga!«

»Dve vreči polni zlata, Ket. Za svetlo Kriščevo voljo, odprite!«

Odgovora ni. V strahu zato Tis nadaljuje: »Ket, štiri vreče Vam; samo zlato, ki se lesketa!«

Ko je to izgovoril, je izpustil nekaj cekinov po stopnicah. Upal je, da bo rožljanje dragocene rude revno žensko zapeljalo.

Zaničljiv njen smeh mu je odgovoril. —

»Ket,« je prosil Tis nato iznova, »Ket, poročil Vas bom, vse bom delil z Vami. O, saj ne veste, za koliko gre!«

»Tat! Morilec! Lopov!« mu je odgovorila ogorčena vdova.

»O, Ket,« je s tožečim glasom nadaljeval Tis: »Klečim tu v temi pred Vami, svoje tresoče se roke dvigam proti Vam na pomoč. Usmilite se me, usmilite! Odprite vrata! Ljubiti Vas hočem in Vam ostati celo življenje hvaljen.«

»Smilite se mi,« mu je odgovorila.

»O,« je zaklical Tis že upapolen, »saj sem vedel, da me boste oprostila.«

»Da, smilite se mi,« je nadaljevala žena, »tako se mi smilite, kakor se Vam je smilila Cecilija; tako usmiljena sem

nasproti, kakor ste bili Vi usmiljeni nasproti stricu Janu, Vašemu dobrotniku... A zato nisem prišla sem. Tis, nekaj sem Vam hotela pokazati. Pogledjte skozi ključavnično luknjo, pogledjte, kaj držim v roki in kaj da delam.«

Tis je položil eno oko na ključavnico, ker je bila luč zunaj, je precej dobro razločil, kaj je delala beračica.

Žena je razvila popir rekoč: »Ali vidite ta spis? — Starega moža ste umorili, ker ste imeli oporoko, ki Vas je imenovala glavnim dedičem. Ni Vam dovolj zgodaj umrl. Zdaj pričakujete, da Vam dedščine ne more nihče izpiliti? Oporoko sem našla v Vaši sobi! Ket je sicer revna, a na srečo zna čitati. Poslušajte!« In prečitala je besedo za besedo razločno: »Pred Bogom in pred ljudmi izjavljam, da postavljam svojim glavnim dedičem Karla Dominika Tisa...« (Dalje.)

žavnim papirjem, naravnost otežkočujejo njih nakup. Pred 20. leti so bili še 2½% in 3% angleški, francoski, pruski in avstrijski papirji vredni 10 do 20 odstotkov nad imensko ceno, a pred vojsko so jih spravili za približno toliko odstotkov pod njih imensko ceno. Država mora toraj zdaj šteti tretjino več kot je plačala včasih, da dobi denar. Ko so razpisavali naše vojno posojilo, so banke močno povišavale svoje glavnice, vojna moč države je za to seveda trpela, ker so banke, ne rečemo da namenoma, tako namignile javnosti, naj da denar za izpopolnitev tvornic. Seveda so banke nazunaj močno delovale za podpisovanje vojnega posojila — a proti plačilu in podpisovali — so drugi ljudje. Banke same so podpisale primeroma zelo malo vojnega posojila.

Domačim koristim zelo škoduje, ker iz samega pohlepa po dobičku naše banke mnogokrat posojujejo inozemstvu. Večkrat sicer zahtevajo koristi domače politike in domačega narodnega gospodarstva, da se prevzamejo inozemski papirji, večinoma pa gre za dobiček; kar zelo škoduje domačim koristim. Franciji ni bilo potrebno, da bi bila iz političnih razlogov do vojske približno 36 milijard frankov posodila inozemstvu, ker se je šlo le za Rusijo. Škodo so imeli zato lastni industriji in kmetje. Ni bila zdrava zunanja politika osrednjih velesil, da je podpirala na željo domače visoke finance samo radi dobičkarije nakup italijanskih državnih papirjev kot politično potrebo, da si Italija posodila Rusiji in Rumuniji 6 tisoč milijonov kron.

Iz dobičkarije so nekatere nemške in avstrijske banke prodajale tudi gotovo vrsto papirjev, ki jim pravijo eksotični. Pri takih slabih papirjih so izgubili samo nemški varčevalci okoli 900 do 1000 milijonov mark. Koliko so izgubili Predarci po nakupu brazilskih papirjev, ki so jih prodajale zakotne banke! S podporo nemškega kapitala je Japonska med japon-rusko vojsko ščitila vrednost svojega denarja, četudi je bila takrat nemška politika prijazna Rusiji. Japonska je kupovala z nemškim denarjem ladje v Angliji.

Banke, četudi to ni njih pravi namen so le postale velepodjetniki posebno v trgovini in industriji, kjer se nudi hiter in velik dobiček. V Avstriji gospodarijo banke nad 500 industrijskimi podjetji, na vsim naravnost, to je res, ampak gospodarijo jim neposredno. Ne izbirajo si takih industrij, ki so splošno koristne, marveč take, ki največ neso: izdajanje umazanega berila, razkošni predmeti itd. V industriji sodelujejo

banke tako, da malo tvegajo in da posnamejo smetano. Ustanavljajo akcijske družbe ali pa izpremenene posamezna podjetja v akcijske družbe; pridobe si večino delnic in vtaknejo glavni dobiček v svoj žep. Če podjetja ne prinašajo več velikega dobička, prodajo papirje potem borze lahkovernemu občinstvu. Izrabljajo iz dobičkarije ljudi in blago do skrajnosti. Le tako je umljivo, zakaj so neposredno pred vojsko prodajali v Angliji naš sladkor polovico cenejše kot doma, da je Japonska dobavljala avstrijsko železo, da so avstrijske tračnice prodajali v Malo Azijo.

Banke iz same dobičkarije ustanavljajo in širijo kartele, ki monopolizirajo cene in jih odušičijo določajo. To pojasnuje odušičke dobičke naše industrije že pred vojsko in med vojsko. Po ustanovitvi kartelov so se cene medij (mesingu) v treh letih opvišale za 48%, bakru pa za 55%. Banke stoje za tistimi industrijami, ki dele zdaj med vojsko 30, 50 in 80 odstotne dobičke od delnic; katerim industrijam pripadajo posebno železne tvornice, petrolejske družbe, usnjarne itd.

KRIVDO

da bi pustili hirati otroka ali drugega trpina, noče nihče prevzeti na svojo pest. Slabotne, shujšane in bolne otroke okrepi takoj **Fellerjevo pristno ribje olje**, kajti ono jih ojači in napravi odporne proti boleznim. Malokrvni, žlezasti otroci in odrastli ga radi uživajo, ker je popolnoma brez okusa in duha. Doječe matere imajo po zaužitju tega olja veliko mleka za dojenčke in postanejo krepke. Čisto in res pristno olje najboljši kakovosti ima pri izjavi več zdravnikov prednost pred vsemi mešanici in emulzijami, ker vsebuje več učinkovitih tvarin. Predvojne cene: 2 steklenici za 5 K poštine prosto razpošilja E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubici, Elza trg št. 264.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Islandski

Caraghee - mah

služi za pripravo nadomestka jedilnemu olju; ta nadomestek ne vsebuje oljne maščobe, po okusu pa ga nadomešča in je zdravju popolnoma prikladen.

Zavitek mahu za pripravo 1 l tega nadomestka velja R 1' — ali v boljši kakovosti . . . . . R 1'30
zavitek za 2 litra nadomestka boljše kakovosti . R 2'40

Dobl se pri **M. Špenko** v Ljubljani, Kopitarjeva ulica, kakor tudi že pripravljen tekoč nadomestek olja za takojšno uporabo 1 liter K 2' — (Tekoč nadomestek olja se po pošti ne pošilja.) Poštna naročila in denarne pošiljatve naj se pošiljajo na **IVAN DEŽMAN, LJUBLJ. Kopitarjeva ul. 6**

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo 'Našo Moč'.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Velika skladišča v prvem nadstropju

Velika skladišča v prvem nadstropju